Euroopan unionin osarahoittama

Elinvoimakeskus

naturpolis

Posio

KOILLISPUU
Koillismaan puutuoteklusterin vastuullisuuspainopisteiden valinta

VASTUUVAHTI
VASTUULLISEN LIIKETOIMINNAN OSAAJA

Asiantuntija: Sanna Taskila
5.11.2026

Sisällys

1. Tiivistelmä ja keskeiset johtopäätökset 3
2. Työn toteutus 3
3. Sisäinen olennaisuusarvio 5
3.1 Luonnon monimuotoisuus 5
3.2 Oma työvoima 5
3.3 Energia 5
3.4 Ilmastonmuutos 6
3.5 Kiertotalous ja resurssitehokkuus 6
3.6 Asiakkaat, kuluttajat ja loppukäyttäjät 6
3.7 Yhteiskunnalliset vaikutukset 6
3.8 Riskienhallinta, huoltovarmuus ja resilienssi 7
3.9 Muut arvioidut teemat 7
4. Sidosryhmien näkemykset 7
5. Strategisten kilpailuetujen tunnistus 8
6. Yritysten vastuullisuuden nykytila 9
7. Kaksoisolennaisuusarvion yhteenveto 10

1. Tiivistelmä ja keskeiset johtopäätökset

Koillismaan puutuoteklusterin tärkeimmät vastuullisuusteemat valittiin sisäisen olennaisuusarvion, sidosryhmähaastatteluiden, strategisten kilpailuetujen tarkastelun ja yritysten nykytila-arvioiden kautta. Lisäksi huomioitiin digitaalisten tuotepassien tietovaatimukset. Tuloksia hyödynnetään klusterin yhteisen vastuullisuusohjelman suunnittelussa.

Arvioinnin tärkeimmät tulokset ja johtopäätökset:

- Vastuullisuuden tärkeimmät teemat ovat luonnon monimuotoisuus ja oma työvoima. Lisäksi teemat ilmastonmuutos, kiertotalous ja resurssitehokkuus, asiakkaat, energia, yhteiskunnalliset vaikutukset sekä riskienhallinta ja huoltovarmuus sisältävät tärkeitä kehittämiskohteita.
- Klusterin vahvuuksia ovat etenkin paikallinen puuraaka-aine, tuotteiden laatu ja pitkäikäisyys, materiaalitehokkuus, henkilöstön osaaminen sekä puutuotealan myönteiset vaikutukset alueen elinvoimaan.
- Klusterin kilpailukykyä voidaan vahvistaa todentamalla paikallisen puun alkuperä, laatu ja vastuullisuus nykyistä paremmin sekä hyödyntämällä näitä vahvuuksia asiakasviestinnässä.
- Yrityksissä on vastuullisia toimintatapoja laajasti käytössä, mutta valmiudet, dokumentointi ja seurannan järjestelmällisyys vaihtelevat huomattavasti.
- Yritysten tärkeimmät kehittämistarpeet liittyvät vastuullisuustiedon keräämiseen ja mittaamiseen, toimintatapojen dokumentointiin, toimitusketjujen vastuullisuuden hallintaan sekä kasvaviin tuotetietovaatimuksiin valmistautumiseen.
- Yhteisen vastuullisuusohjelman lähtökohdaksi kannattaa ottaa yritysten erilaiset valmiudet huomioiva perustaso sekä yhteiset tavoitteet, konkreettiset toimenpiteet ja mittarit.

Koillismaan puutuoteklusterilla on vahva pohja vastuullisuuden kehittämiselle. Seuraavassa vaiheessa tavoitteena on muuttaa arvioinnissa tunnistetut vahvuudet ja kehittämistarpeet käytännön toimenpiteiksi, jotka vahvistavat sekä yritysten vastuullisuusvalmiuksia että koko klusterin kilpailukykyä.

2. Työn toteutus

Puutuoteklusterin vastuullisuusteemojen määrittely toteutettiin seuraavien työvaiheiden kautta. Jokaisessa vaiheessa tarkasteltiin seuraavan taulukon mukaisia vastuullisuuteen liittyviä ympäristö-, sosiaalisia ja hallinnollisia teemakokonaisuuksia niin, että painopiste oli puutuotealan kannalta tärkeissä yksityiskohdissa. Arvion eri vaiheissa teemoille annettiin pisteitä, joiden perusteella laadittiin lopullinen prioriteettijärjestys.

Ympäristövastuu (E)	Sosiaalinen vastuu (S)	Hallintotapa (G)
1. Ilmastonmuutos 2. Energia 3. Vesivarat ja vesihuolto 4. Luonnon monimuotoisuus 5. Ympäristönsuojelu 6. Kiertotalous ja resurssitehokkuus 7. Jätteet	8. Oma työvoima 9. Arvoketjun työntekijät 10. Asiakkaat 11. Yhteiskunnalliset vaikutukset	12. Liiketoiminnan eettisyys ja hyvä hallinto 13. Riskienhallinta, huoltovarmuus ja resilienssi

1. **Sisäinen olennaisuusarvio** toteutettiin työpajana Kuusamossa 13.8.2026. Työpajaan osallistuivat tilaajan nimeäminä asiantuntijoina Naturpoliksen Metsä- ja puutoimialavastaava Tanja Koukkula ja Projektipäällikkö, vastuullisuusasiantuntija Leena Niemi sekä VastuuVahti Oy:n asiantuntijat Sanna Taskila ja Minna Rautio. Arviota täydennettiin digitaalisen tuotepassin (DPP) sisältövaatimuksiin liittyvillä tiedoilla.
2. **Sidosryhmäanalyysi** toteutettiin työpajassa sisäisen olennaisuusarvion yhteydessä. Analyysissä tunnistettiin alueen metsä- ja puutoimialan tärkeimmät sidosryhmät ja valittiin haastateltavat henkilöt sidosryhmien olennaisuusarviota varten.
3. **Strategisten kilpailuetujen analyysi** toteutettiin työpajassa sisäisen olennaisuusarvion ja sidosryhmäanalyysin yhteydessä. Vastuullisuusteemoja tarkasteltiin käyttäen vertailukohtana muita vastaavia alueellisia yritysklustereita. Kilpailuetujen analyysissä huomioitiin seuraavat näkökulmat: kilpailijoiden vastuullisuuspainotukset ja nykyinen taso, Koillismaan puutuoteklusterin mahdollisuudet erottautua ja olla kilpailijoita parempi sekä vastuullisuuden tarjoamat mahdollisuudet kilpailukyvyn parantamiseen esimerkiksi kustannussäästöjen, markkinaetujen ja asiakasarvon kautta.
4. **Sidosryhmien olennaisuusarvio** toteutettiin haastattelemalla yhteensä kymmentä toimijaa, jotka edustivat puutuotealan arvoketjun eri vaiheita sekä alueellista toimintaympäristöä.
5. **Puutuoteklusterin kaksoisolennaisuusarvio** koottiin sisäisen olennaisuusarvion, digitaalisen tuotepassin sisältövaatimusten ja sidosryhmäarvion tuloksista. Arvion pohjalta valitaan Puutuoteklusterin vastuullisuusohjelman teemapainotukset.
6. **Yritysten nykytilan arvio** toteutettiin haastattelemalla puutuotealan yritysten avainhenkilöt ja arvioimalla heidän kanssaan vastuullisuusteemoihin liittyvät käytänteet, dokumentaatiotavat ja asetetut tavoitteet. Arviossa käytiin läpi samat vastuullisuusteemat kuin sisäisessä olennaisuusarviossa niin, että jokaisen kohdalla tunnistettiin sekä vahvuudet ja heikkoudet että mahdolliset kehityskohteet. Arviota käytetään vastuullisuusohjelman toimenpiteiden suunnittelun tukena.

3. Sisäinen olennaisuusarvio

Sisäisen olennaisuusarvion ja digitaalisen tuotepassin sisältövaatimusten perusteella puutuoteklusterin tärkeimmiksi vastuullisuuden kehittämisteemoiksi nousivat luonnon monimuotoisuus, oma työvoima, energiankulutus, ilmastonmuutos, kiertotalous ja resurssitehokkuus sekä asiakkaat. Näissä teemoissa yhdistyvät klusterin merkittävät vaikutukset, yritysten riippuvuudet ja kehittämistarpeet sekä osassa teemoista DPP:n kannalta keskeiset tietotarpeet. Seuraavaksi tärkeimpiin teemoihin kuuluvat yhteiskunnalliset vaikutukset ja riskienhallinta. Muiden arvioitujen teemojen osalta kehittämistarpeet ja -mahdollisuudet arvioitiin vähäisiksi. Seuraavassa on kuvattu jokaisen teeman osalta tiivistetysti perusteet arviolle ja teeman merkitys puutuotealan kannalta.

3.1 Luonnon monimuotoisuus

Sisäisessä olennaisuusarviossa luonnon monimuotoisuus nousi erittäin merkittäväksi teemaksi. Puutuoteklusterin toiminta on suoraan riippuvaista metsistä ja puuraaka-aineen saatavuudesta. Samalla puunhankinnalla ja metsien käytöllä voi olla merkittäviä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Teeman tärkeyttä lisäävät metsien käytön hyväksyttävyyteen sekä toisaalta suojeluun sääntelyyn liittyvät mahdolliset vaikutukset puuraaka-aineen saatavuuteen. Digitaalisen tuotepassin näkökulma vahvistaa teeman merkitystä edelleen. Puuraaka-aineen alkuperä, jäljitettävyys, sertifiointi ja metsien vastuulliseen käyttöön liittyvät tiedot ovat tuotepassin kannalta olennaisia. (22 p)

3.2 Oma työvoima

Sisäisessä olennaisuusarviossa oma työvoima nousi erittäin merkittäväksi teemaksi erityisesti osaavan työvoiman saatavuuden, koulutuksen ja toimialan vetovoiman vaikutusten vuoksi. Osaajapula voi rajoittaa yritysten tuotantoa, kasvua ja investointeja. Samalla puutuoteklusteri on alueellisesti merkittävä työllistäjä, joten yritysten toiminnalla on huomattavia vaikutuksia alueen työpaikkoihin ja osaamiseen. DPP:ssä ei ole pakollista esittää oman työvoiman tietoja. (20 p)

3.3 Energia

Sisäisessä olennaisuusarviossa energiankulutus arvioitiin merkittäväksi teemaksi erityisesti sen liiketoimintavaikutusten vuoksi. Energia on tärkeä tuotannontekijä puunjalostuksessa, tuotannossa ja kuljetuksissa, ja energian hinnalla, saatavuudella ja energiatehokkuudella on suuri vaikutus yritysten kustannuksiin ja kilpailukykyyn. Klusterissa tunnistettiin myös mahdollisuuksia uusiutuvan energian ja puupohjaisten sivuvirtojen hyödyntämiseen sekä uusien energiaratkaisujen käyttöönottoon. DPP:ssä energiatietoa ei vaadita mutta se voi tuoda lisäarvoa tuotteen ympäristövaikutusten osalta. (15 p)

3.4 Ilmastonmuutos

Sisäisessä olennaisuusarviossa ilmastonmuutos arvioitiin merkittäväksi teemaksi sekä puutuotealan aiheuttamien että siihen kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Tuotanto ja kuljetukset aiheuttavat kasvihuonekaasupäästöjä, ja toiseen suuntaan ilmastonmuutos, ilmastopolitiikka ja sääntely sekä asiakkaiden vaatimukset vaikuttavat yritysten toimintaympäristöön. Puutuoteklusterille olennaisia ovat lisäksi ilmastonmuutoksen vaikutukset metsiin ja puuraaka-aineen saatavuuteen sekä puutuotteiden rooli hiilen varastoijina. Digitaalisen tuotepassin näkökulma vahvistaa ilmastonmuutoksen merkitystä huomattavasti. Tuotteen hiilijalanjälki, valmistuksen ja kuljetusten päästöt sekä tuotteeseen varastoitunut biogeeninen hiili ovat olennaisia tuotekohtaisia ympäristötietoja. (15 p)

3.5 Kiertotalous ja resurssitehokkuus

Sisäisessä olennaisuusarviossa kiertotalous ja resurssitehokkuus nousivat tärkeäksi kehittämiskohteeksi. Puupohjaisia sivuvirtoja hyödynnetään jo, mutta klusteritasolla materiaalivirtojen, tuotantoresurssien ja infrastruktuurin yhteisessä hyödyntämisessä tunnistettiin edelleen merkittävää kehittämispotentiaalia. Lisäksi materiaalikoostumus, kierrätetyn materiaalin käyttö, korjattavuus, purettavuus, uudelleenkäyttö ja kierrätettävyys ovat DPP:n olennaisia tietoja. (15 p)

3.6 Asiakkaat, kuluttajat ja loppukäyttäjät

Asiakkaiden vaatimukset vaikuttavat suoraan yritysten kilpailukykyyn ja markkinoille pääsyyn, joten teema on itsestään selvästi puutuotealalle tärkeä. Arviossa pohdittiin myös sitä, miten tuotteiden alkuperää, ympäristöominaisuuksia, sertifikaatteja, turvallisuutta ja vastuullisuutta koskevien tietovaatimusten arvioitiin kasvavan, ja miten yritysten kuuluisi siihen varautua. DPP:n tarkoitus on välittää luotettavaa ja yhdenmukaista tuotetietoa arvoketjun toimijoille ja asiakkaille, joten senkin kannalta teema on tärkeä. (15 p)

3.7 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Sisäisessä olennaisuusarviossa yhteiskunnalliset vaikutukset nousivat merkittäviksi ennen kaikkea puutuotealan alueellisen roolin vuoksi. Sillä on vaikutuksia työllisyyteen, yritystoimintaan, osaamiseen, verotuloihin, infrastruktuuriin ja alueen elinvoimaan. Samalla yritykset ovat riippuvaisia alueen palveluista, infrastruktuurista, osaamisesta ja yleisestä elinvoimasta. Alueen vahva matkailuala tarjoaa mahdollisuuksia mm. toimialojen väliseen yhteistyöhön ja toimii houkutustekijänä uusille työntekijöille. Digitaalisen tuotepassin yhteys yhteiskunnallisiin vaikutuksiin on kohtalainen. Tuotepassiin voidaan sisällyttää esimerkiksi paikalliseen arvonluontiin, työllisyyteen ja tuotteen alkuperään liittyvää tietoa, mutta nämä eivät ole sen olennaisia tietosisältöjä. (14 p)

3.8 Riskienhallinta, huoltovarmuus ja resilienssi

Sisäisessä olennaisuusarviossa riskienhallinta, huoltovarmuus ja resilienssi nousivat merkittäväksi teemaksi. Puutuotealan toiminta on riippuvainen erityisesti puuraaka-aineen saatavuudesta, toimivista kuljetus- ja jakeluyhteyksistä, energiasta sekä yritysverkoston ja muun infrastruktuurin toimintavarmuudesta. Keskinäisten riippuvuuksien vuoksi yhden toimijan, resurssin tai yhteyden häiriöt voivat heijastua laajemmin koko toimialan yrityksiin. Myös tietoturva ja digitaalisten järjestelmien toimintavarmuus kuuluvat tähän kokonaisuuteen. DPP:n kannalta etenkin tiedon saatavuus, säilyminen, käyttöoikeudet, tietoturva ja järjestelmien toimintavarmuus korostuvat. Samalla tuotepassi voi parantaa materiaalien, tuotteiden ja alkuperän jäljitettävyyttä ja siten tukea toimitusketjun riskienhallintaa. (14 p)

3.9 Muut arvioidut teemat

Muiden teemojen kehittämisen merkitys ja toisaalta kehitysmahdollisuudet arvioitiin vähäiseksi. Näiden teemojen suhteen nykytilanne on useimmiten hyvä ja tarvittavat toimenpiteet niihin liittyvien riskien hallitsemiseksi on toteutettu.

Ympäristönsuojelun nykytila arvioitiin toimialan osalta pääosin hyväksi. Puutuotealan tuotannolla, puunkorjuulla ja logistiikalla on vaikutuksia esimerkiksi päästöihin, meluun, pölyyn, liikenteeseen ja paikalliseen ympäristöön, minkä vuoksi sekä ulospäin että sisäänpäin kohdistuvat vaikutukset arvioitiin kohtalaisiksi. Digitaalisen tuotepassin näkökulmasta erilaiset ympäristövaikutuksia ja päästöjä koskevat tiedot ovat relevantteja, mutta teema jakautuu useisiin yksittäisiin ympäristötietokokonaisuuksiin eikä muodosta samalla tavalla tuotepassin ydintä kuin esimerkiksi ilmasto tai kiertotalous. Yleisesti aiheeseen liittyen ei tunnistettu liittyvän merkittäviä kehittämiskohteita tai -potentiaalia. (6 p)

4. Sidosryhmien näkemykset

Sidosryhmien olennaisuusarvioinnissa kuultiin yhteensä kymmentä toimijaa, jotka edustivat puutuotealan arvoketjun eri vaiheita sekä alueellista toimintaympäristöä. Arvoketjun alkupäässä metsänomistuksen, puuraaka-aineen saatavuuden ja kestävän metsätalouden näkökulmia edustivat Metsänhoitoyhdistys ja Suomen metsäkeskus. Metsä- ja puutuotealan koulutuksen sekä työvoiman saatavuuden näkökulmaa tarkasteltiin OSAOn metsäkonealan koulutuksen edustajan kanssa. Puutuotteiden valmistuksen ja toimialan kehittämisen näkökulmia edustivat Pektu Oy ja Puutuoteteollisuus. Arvoketjun loppupäässä vientimarkkinoiden ja asiakkaiden vaatimuksia tarkasteltiin Kabei Oy:n ja Nordic Export Groups Oy:n kanssa. Lisäksi huomioitiin puutuotealan yhteydet alueen muihin elinkeinoihin ja toimintaympäristöön kuulemalla Naturpoliksen aluekehityksen ja matkailutoimialan edustajia sekä Ruka-Kuusamo Matkailu ry:tä.

Sidosryhmien edustajilta pyydettiin arvio vastuullisuusteemojen merkityksestä ja tärkeimmistä kehittämiskohteista sekä näkemys alueen puutoimialan kilpailukykyä parantavista teemoista. Sidosryhmien kannalta tärkeimmäksi teemaksi nousi paikallisen puuraaka-aineen hyödyntäminen, etenkin liittyen tuotteiden laatuun ja alkuperään, alueen työllisyyteen ja talouteen sekä raaka-aineen saatavuuteen ja huoltovarmuuteen. Muita tärkeitä teemoja olivat metsien kestävä käyttö, tuotteiden pitkäikäisyys, kiertotalous ja materiaalitehokkuus sekä henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi.

Sidosryhmien painotuksissa oli eroja. Matkailuala korosti luonnon monimuotoisuutta, maisema-arvoja sekä metsätalouden ja matkailun yhteensovittamista. Puutuote- ja metsäalan toimijat painottivat paikallisen puun alkuperää, tuotteiden laatua, kestävää metsien käyttöä ja kiertotaloutta. Koulutuksen ja aluekehityksen näkökulmassa korostuivat osaavan työvoiman saatavuus, paikalliset työpaikat ja alueelle jäävä taloudellinen hyöty. Vastauksissa nousi esiin tarve tuoda paikallisen puun alkuperä, laatu ja vastuullisuus nykyistä näkyvämmin esille.

5. Strategisten kilpailuetujen tunnistus

Koillismaan puutuotealalla tunnistettiin useita vahvuuksia ja mahdollisuuksia, joiden avulla alueen yritykset voivat erottautua kilpailijoistaan. Erityisesti alueen omaleimaisuus, paikalliset voimavarat, osaaminen ja vastuulliset toimintatavat tarjoavat mahdollisuuksia kilpailukyvyn vahvistamiseen.

Sidosryhmien näkemyksissä korostuivat paikallisen puuraaka-aineen hyödyntäminen, tuotteiden laatu ja pitkäikäisyys sekä metsien kestävä käyttö. Myös kiertotalous, materiaalitehokkuus, paikallinen työllisyys ja aluetaloudelliset vaikutukset tunnistettiin alueen vahvuuksiksi. Lisäksi alueen vetovoimalla ja yritysten vastuullisuusosaamisen kehittämisellä nähtiin olevan merkitystä tulevaisuuden kilpailukyvylle.

Arvioinnin perusteella Koillismaan puutuotealan kilpailukykyä voidaan vahvistaa hyödyntämällä nykyisiä vahvuuksia entistä järjestelmällisemmin sekä kehittämällä vastuullisuuden todentamista ja siitä viestimistä. Erityisesti paikallisen puun alkuperän, laadun ja vastuullisuuden näkyväksi tekeminen tarjoaa mahdollisuuksia vahvistaa alueen puutuotteiden tunnettuutta ja asiakasarvoa. Samalla tunnistettiin kehittämistarpeita, joihin vastaaminen voi luoda uusia kilpailuetuja tulevaisuudessa.

01

Paikallinen ja kestävästi tuotettu puu

Koillismaan vahvuuksia ovat paikallinen puuraaka-aine, sen jäljitettävyys ja metsien kestävä käyttö. Kilpailuetua voidaan rakentaa puun alkuperän, laadun ja vastuullisuuden yhteisellä tarinalla.

02

Paikallinen työllisyys, aluetalous ja matkailuyhteistyö

Puutuoteala tuo alueelle työpaikkoja ja taloudellista hyötyä. Matkailun tunnettuus ja yhteistyö puutuotealan kanssa tarjoavat mahdollisuuden uusiin tuotteisiin, palveluihin ja yhteiseen aluebrändiin.

03

Laadukkaat ja pitkäikäiset tuotteet

Tuotteiden laatu ja pitkäikäisyys tunnistettiin vahvaksi kilpailueduksi. Niitä voidaan tehdä näkyviksi vastuullisuusdokumentaation, alkuperätiedon ja digitaalisten tuotepassien avulla.

04

Osaava työvoima ja alueen vetovoima

Osaavan työvoiman saatavuus on haaste, mutta Koillismaan luonto ja palvelut tukevat työntekijöiden houkuttelua. Kilpailuetua voidaan vahvistaa yhteisellä työnantajakuvalla ja koulutusyhteistyöllä.

05

Kiertotalous ja resurssitehokkuus

Yhteinen kiertotaloustoiminta on vielä kehittymässä. Sivuvirtojen hyödyntäminen, materiaalihävikin vähentäminen ja yritysten välinen yhteistyö voivat tuoda kustannussäästöjä ja uutta liiketoimintaa.

6. Yritysten vastuullisuuden nykytila

Yritysten vastuullisuustyön nykytilaa tarkasteltiin seitsemän yrityskohtaisen arvioinnin avulla. Arvioinneissa käytiin läpi yritysten toimintatapoja ja kehittämistarpeita samojen vastuullisuusteemojen osalta, kuin työn aiemmissa vaiheissa. Tavoitteena oli tunnistaa yritysten vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä muodostaa kokonaiskuva klusterin vastuullisuustyön valmiuksista yhteisen vastuullisuusohjelman laatimista varten.

Arviointien perusteella vastuullisuus näkyy yritysten arjen toiminnassa monin tavoin. Vahvuuksia tunnistettiin erityisesti raaka-aineiden ja materiaalien tehokkaassa käytössä, tuotteiden laadussa ja pitkäikäisyydessä sekä henkilöstön työturvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvissä käytännöissä. Yritysten välillä havaittiin kuitenkin eroja vastuullisuustyön järjestelmällisyydessä ja dokumentoinnissa. Osalla yrityksistä vastuullisuustietoja kerätään ja raportoidaan jo säännöllisesti, kun taas toisissa vastuullisuutta toteutetaan osana päivittäistä toimintaa ilman erillisiä tavoitteita, mittareita tai kirjallisia toimintaperiaatteita.

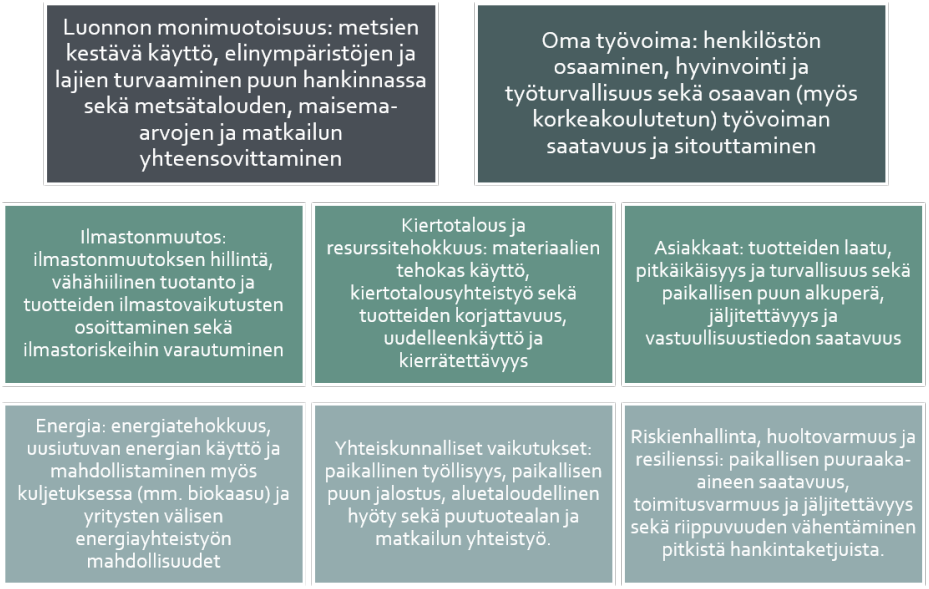
Yhteisiä kehittämismahdollisuuksia tunnistettiin erityisesti vastuullisuustiedon keräämisessä, toimintaohjeiden ja käytäntöjen dokumentoinnissa, ympäristövaikutusten seurannassa sekä toimitusketjun vastuullisuuden hallinnassa. Myös materiaalitehokkuuden ja sivuvirtojen hyödyntämisen kehittäminen tarjoaa mahdollisuuksia. Tulokset osoittavat, että klusterin yhteisessä vastuullisuusohjelmassa on tarpeen huomioida yritysten erilaiset lähtökohdat. Ohjelman avulla voidaan vahvistaa yhteisiä toimintatapoja, tukea yrityskohtaista kehittämistä ja parantaa valmiuksia vastata asiakkaiden sekä muuttuvan sääntelyn vaatimuksiin.

7. Kaksoisolennaisuusarvion yhteenveto

Kaksoisolennaisuusarvion yhteenveto tehtiin sisäisen olennaisuusarvion, sidosryhmien kuulemisen, digitaalisen tuotepassin tietovaatimusten, strategisten kilpailuetujen tarkastelun sekä seitsemän yrityskohtaisen nykytila-arvioinnin tulosten perusteella.

Sisäisessä olennaisuusarviossa tärkeimmiksi vastuullisuusteemoiksi nousivat luonnon monimuotoisuus ja oma työvoima. Seuraavaksi tärkeimpiä olivat ilmastonmuutos, kiertotalous ja resurssitehokkuus sekä asiakkaat. Myös energia, yhteiskunnalliset vaikutukset sekä riskienhallinta, huoltovarmuus ja resilienssi tunnistettiin merkittäviksi teemoiksi. Tulokset heijastavat puutuotealan riippuvuutta metsistä ja puuraaka-aineen saatavuudesta, osaavasta työvoimasta, toimivista toimitusketjuista sekä asiakkaiden ja sääntelyn muuttuvista vaatimuksista.

Sidosryhmien näkemykset vahvistivat arvioinnin tuloksia ja nostivat erityisesti paikallisen puuraaka-aineen hyödyntämisen Koillismaan puutuotealan vahvuudeksi ja kilpailuedun mahdollisuudeksi. Paikalliseen puuhun yhdistyvät tuotteiden alkuperä ja laatu, metsien kestävä käyttö, materiaalitehokkuus sekä alueellinen työllisyys ja taloudellinen hyöty. Myös tuotteiden pitkäikäisyys, henkilöstön osaaminen ja alueen vetovoima tunnistettiin kilpailukykyä tukeviksi tekijöiksi. Vastuullisuuden näkökulmasta alueella on mahdollisuuksia erottautua nykyistä vahvemmin, mutta tämä edellyttää yritysten vahvuuksien järjestelmällistä kehittämistä sekä niiden luotettavaa todentamista ja viestimistä.

Yrityskohtaiset nykytila-arvioinnit osoittivat, että klusterin yrityksissä toteutetaan jo monia vastuullisia toimintatapoja. Vahvuuksia tunnistettiin erityisesti materiaalien tehokkaassa käytössä, tuotteiden laadussa ja pitkäikäisyydessä sekä henkilöstön turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvissä

käytännöissä. Yritysten välillä on kuitenkin huomattavia eroja vastuullisuustyön järjestelmällisyydessä, dokumentoinnissa ja seurannassa. Yhteisiä kehittämistarpeita liittyy erityisesti vastuullisuustiedon keräämiseen, ympäristövaikutusten mittaamiseen, toimitusketjujen hallintaan sekä toimintatapojen ja tavoitteiden dokumentointiin. Digitaalisten tuotepassien ja muiden tuotekohtaisten tietovaatimusten kehittyminen lisää tarvetta luotettavalle ja yhdenmukaiselle vastuullisuustiedolle.